

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Finance en Control

Onderwerp:

Richtlijnen begroting 2025

Notagegevens

Bestuursorgaan	:	B-en-W 24-06-2024
Notanummer	:	2024-570
Datum	:	24-06-2024
Programma	:	12 - Algemene dekkingsmiddelen
Portefeuillehouder	:	Wethouder Elferink,
Bijlage(n)	:	Begrotingsrichtlijnen 2025 - def.docx, Opdracht directie dd19062024.docx

Parafering

19-06-2024: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

Agendering

* 20-06-2024: Teammanager Concernstaf en Adjunct-secretaris

* 19-06-2024: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

Definitieve akkoord

24-06-2024

B & W d.d.: 24-06-2024

Besluit

1. De begrotingsrichtlijnen 2024 vast te stellen
2. Kennis te nemen van de besparingsopdracht

De nota en het besluit openbaar te maken

Inleiding

Gemeenten zijn verplicht een begroting en een meerjarenraming op te stellen. De begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028 zullen in de B&W-vergadering van 24 september 2024 en 1 oktober 2024 worden behandeld en in de raadsvergadering van 6 november 2024.

Bij het opstellen van de begroting worden de regels gesteld in de Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording provincie en gemeenten (BBV) en de financiële verordening artikel 212 GW opgevolgd.

Uitgangspunt bij het opstellen van de begroting is een structureel sluitende (meerjaren)begroting gebaseerd op reële ramingen. De begroting moet daarnaast voldoende weerstandvermogen hebben met een ratio 1 voor het specifieke weerstandvermogen.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Het vaststellen van de begroting 2025-2028 op basis van de kaders, die in de richtlijn zijn opgenomen.

Kader

Bij het opstellen van de begroting worden de regels gesteld in de Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording provincie en gemeenten (BBV) en de financiële verordening artikel 212 GW gehanteerd. De begroting 2025-2028 wordt opgezet conform de indeling van de programma's en wat betreft de taakvelden conform het voorgeschrevene in het BBV. Daarnaast is het kader voor het opstellen van de begroting bepaald door de begrotingsrichtlijnen.

Betrokken partijen en participatie

Toelichting op participatiebeleid

Argumenten voor en tegen

Financiële consequenties en dekking

Kaders

Het financieel kader wordt gevormd door de begroting 2025-2028 inclusief begrotingswijzigingen tot en met de raadsvergadering van 4 juni incl. 1e Kwartaalrapportage 2024 en de Voorjaarsnota 2024 met daarbij behorende parameters voor rente en stijging prijzen en lonen. De cijfers worden gebaseerd op het Centraal Economisch Plan (CEP2024) van het Centraal Plan Bureau (CPB) uit de meicirculaire 2024, tabel 4.2.2. Prijsindexen CPB CEP 2024. Voor het opstellen van de begroting 2025 worden onderstaande uitgangspunten gehanteerd. Het gaat daarbij om de grondslagen voor de ramingen bestaand beleid, zoals de loon en prijscompensaties, inflatiecorrectie voor belastingen, heffingen en tarieven:

a. prijs/loon sociaal domein (WMO en Jeugd) +5,24%

Het voorlopige OVA percentage 2025 is 4,18%. Hierboven op komt een nacalculatie van het ova percentage van 2024, deze is vastgesteld op 6% en gehanteerd werd 4,94%, betekent een nacalculatie van 1,06%. Dit betreft het percentage van de arbeidsontwikkelingskosten met betrekking tot de zorgaanbieders voor WMO en Jeugd. Bron: Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA). Dit geldt voor Zorg in Natura, PGB en subsidies voor jeugdbescherming. Omdat er geen OVA percentage is voor de jaren na 2025 gelden voor deze jaren de indexcijfers van loonvoet sector overheid (3/4) en prijs overheidsconsumptie netto materieel (1/4). Voor Jeugd hebben wij bij de 1e kwartaalrapportage de prijsstijging 2024 al de nacalculatie 2024 gecompenseerd, dit betekent dat voor jeugd een percentage van 4,18% wordt toegepast.

b. De prijscompensatie (overige begrotingsonderdelen) +3,3%

Dit wordt gebaseerd op de index 'prijs bruto binnenlandsproduct'. Deze index is

een combinatie van de nacalculatie 2024 en verwachting voor 2025. Het CPB gaat in 2025 uit van 2,3% + 1% nacalculatie 2024.

Voor de nacalculatie van de jaarschijf 2024 hanteren wij 3,2%. Bij de programmabegroting 2024 is voor 2024 uitgegaan van 3% conform CEP 2023, in CEP 2024 is deze voor het jaar 2024, 4%. Het verschil van 1% wordt toegevoegd aan de jaarschijf 2024.

c. Dit percentage geldt ook voor subsidies +3,3%;

d. De loonindexatie +5,3%

Voor de loonontwikkeling gaan we uit van de index 'loonvoet sector overheid'. Het CPB gaat in 2024 uit van een percentage van 4,4%. De indexering is over het contractloon en sociale lasten per 1-1-2024. Daarnaast loopt de cao tot 31-03-2025, dit betekent dat het cao effect voor 2025 over 9 maanden moeten doortrekken, dit is 0,9 %, totaal 5,3% voor lonen

e. rente grondexploitatie is conform de nieuwe notitie rente gelijk aan het rente- omslagpercentage.

f. algemeen rente-omslagpercentage 1,7% (was 2,3% in 2024);

g. De stijging van de OZB/RZB-tarieven is gebaseerd op een ozb-raming met een opbrengststijging van 6% in 2025 conform de voorjaarsnota. De daaropvolgende jaren tot en met 2028 is de opbrengststijging (exclusief areaal) 3%;

h. Voor de indexatie van de belastingen, heffingen en tarieven +4,3%

We gebruiken een combinatie van 1/2 prijscompensatie en 1/2 looncompensatie. Voor 2025 + 4,3% (1/2 * prijsstijging 3,3% en 1/2 * looncompensatie 5,3%). Voor onderdelen waarbij kapitaallasten onderdeel zijn van de tariefberekening is er ook een effect door

de rentestijging van 2,3% naar 2%

Ook kunnen voor de hiervoor genoemde percentages voor de berekening van de stijging van de tarieven/leges uitzondering bestaan. Dit voor zover het rijksnormen betreffen en indien over tariefmutaties in een eerder stadium andere afspraken zijn gemaakt.

i. De opgenomen bedragen voor eenmalig nieuw beleid uit de voorjaarsnota van de gemeente Deventer worden niet geïndexeerd. De ramingen ten aanzien van formatie worden geïndexeerd conform de loonvoet sector overheid.

Nieuw beleid

Bij de begroting 2025-2028 worden geen voorstellen nieuw beleid aangedragen. Na inpassing van de voorjaarsnota zijn er negatieve saldi van de (meerjaren) begroting gepresenteerd en heeft het college besloten om bij de begroting te komen met een sluitende meerjaren begroting. Ook de meicirculaire met daarin opgenomen de eerdere inpassing van de financieringssystematiek, (lagere) loon- en prijscompensatie en een eenmalige uitname dragen niet bij aan een positieve uitkomst. De loon- en prijsontwikkeling zijn beoordeeld in samenhang met de bijstelling van de stelpost lonen en prijzen.

Besparingsopdracht

Aan programma- regie- en teammanagers wordt gevraagd om een pakket aan verdien- en besparingsmogelijkheden in beeld te brengen. Dit om een eerste verkenning uit

te voeren en alvast voorbereid te zijn op de lagere algemene uitkering.

Openbaarmaking en communicatie

Na vaststelling door het college van de richtlijnen worden de richtlijnen en de opdracht binnen de organisatie verspreid.

Aanpak en uitvoering

De aanpak en uitvoering is beschreven in de richtlijn.

Begrotingsrichtlijnen 2025

Begroting

Het doel van de begroting is het vaststellen van de doelstellingen voor het begrotingsjaar, wat we daarvoor gaan doen en hoeveel dat mag kosten.

Wat doen de programmamanagers, teammanagers en regiemanagers?

De programmamanager bepaalt de inhoud van de programma's (wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat mag dat kosten).

- Vanuit de gewenste output in 2025 wordt door de programmamanager beoordeeld en besproken of de gewenste output ook realiseerbaar is gegeven de beschikbare middelen en formatie. Dit betekent afstemming tussen programma's en teams;
- Teammanager beoordeelt de gevraagde prestaties op realiseerbaarheid;
- De programmamanager benoemt relevante (beleids) ontwikkelingen en eventuele knelpunten;
- De programmamanager bespreekt en neemt besluiten die noodzakelijk zijn om tot een goede en realistische begroting te komen;
- De regiemanagers formuleren de overkoepelende beleidsuitgangspunten en brede opgaven op basis van de hoofddoelstellingen van de gemeente en leggen dit vast in de inleiding van de begroting. De regiemanagers zullen hierop actie ondernemen. E.e.a. uiteraard in afstemming met de directie en verantwoordelijk portefeuillehouder. Wie wat aanlevert, is opgenomen bij de 'planning op hoofdlijnen'.

Wat doet team F&C

- Interviews met programmamanagers en teammanagers om kwalitatief goede en volledige input voor begroting 2025 te verzamelen;
- Afstemmen met andere disciplines;
- In gesprek brengen onderwerpen en eigen bevindingen;
- Organiseren voorbereiding, afstemmingsoverleggen;
- Oordeelsvorming over input uit de lijn;
- Faciliteren management(gesprek)
- Ontzorgen, door o.a. verzamelde informatie te verwerken tot (eind)product.;
- Het opstellen van de verschillende technische, onderliggende stukken die van belang zijn voor het opstellen van de begroting.

Hoe?

Voor de gemeente brede consolidatie van de diverse bijdragen en het eenvoudig kunnen toetsen van de bijdragen wordt de informatie verzameld en vastgelegd. Een deel van de informatie wordt vastgelegd op het programmablade. Daarnaast wordt de diverse gevraagde aanvullende informatie ook verzameld en vastgelegd.

Bij het opstellen van de begroting (zowel programma's, teams, als ook projecten) moet, indien nodig, ook rekening

gehouden worden met de uitkomsten van de programma's in de rekening 2023. Over de wijze waarop de begroting in de administratie wordt ingebracht, volgt nog nadere informatie.

Kaders stellen voor 2025-2028

Deze richtlijn bevat zowel de kaders voor het opstellen van de begroting en de wijze waarop (proces) we de begroting willen opstellen.

Inleiding uitgangspunten

Bij het opstellen van de begroting moet rekening worden gehouden met het besluit begroting en verantwoording (BBV). Daarnaast wordt het kader voor de begroting gevormd door verschillende richtinggevende (meerjarige) beleidsdocumenten, zoals: het bestuursakkoord 2022-2026, en de aangepaste meerjarenbegroting na de 1^e Kwartaalrapportage 2024 en voorjaarsnota 2024. Ook zijn er programma specifieke beleidsdocumenten die mede het kader vormen voor de begroting 2025. De begrotingscirculaire van de Provincie bevat een overzicht met aandachtspunten. De meicirculaire 2024 is onderdeel van de begroting 2025. De jaarschijf 2024 is onderdeel van de 2e kwartaalrapportage 2024.

Uitgangspunt bij het opstellen van de begroting is een structureel sluitende begroting gebaseerd op reële ramingen. Deze begroting moet voldoende weerstandvermogen hebben met een ratio 1 voor het specifieke weerstandvermogen.

Het doel is een goede begroting, met zo weinig mogelijk inspanning. Hiervoor gaan we het volgende doen:

- Maatwerk per programma
- De doelenboom en de relatie met bovenliggende doelstellingen is reeds gevuld en moet alleen aangevuld en geactualiseerd worden
- Opstellen van verschillende technische bijlagen vindt volledig plaats binnen de financiële functie.

Planning op hoofdlijnen

Wat	Wie	Wanneer
LIAS opengesteld (programma teksten /doelstelling en prestaties actualiseren)	F&C	18 juni
Door interviews/ gesprekken, verzamelen	Div. betrokkenen.	18 juni t/m 15 juli

Wat	Wie	Wanneer
van diverse informatie voor de begroting		
Aanleveren basiskader per programma als vertrekpunt opstellen begroting	F&C	18 juni
Inleveren bijdragen voor begroting (incl. berekende tarieven) ¹⁾	Programmamanagers	15 juli
Knel- en bespreekpunten per programma zijn bekend	Adviseur	15 juli
Wederzijdse consultatie knel- en bespreekpunten	Strategisch Adviseur/Adviseur	Nntb (afh. van vakanties) Start gesprek vanaf 15 juli
Aanleveren volledig ingevulde programmablade	Programmamanagers	12 aug
Opdracht organisatie- besparingspotentieel / BOH / onderbesteding	Programma, Team en Regiemanagers ondersteuning BC en FC	19 aug.
Aanleveren paragrafen	Adviseurs F&C	19 aug.
Aanleveren inleiding begroting	Regiemanagers	19 aug.
Bespreking begroting in directie	Directie en strategisch adviseur team F&C	11 sept.
Terugkoppeling organisatie	Directie	14 sept.
Bestuurlijk/ambt. bespreking begroting	Wethouder Financiën/ algemeen directeur	16 sept.
Bespreken begroting in diverse portefeuille overleggen	Wethouder/ lijn	23 sept.
Behandeling begroting in B&W	B&W	24 sept. en 1 okt.
Terugkoppeling organisatie	Directie	3 okt
Inloop technische vragen en briefing door F & C	Raadsleden	9 okt.
Indienen technische vragen	Raadsleden	8 okt. 09.00
Vaststellen antw. technische vragen	B&W	16 okt.
Technische behandeling begroting	Raadstafel	23 okt.
Behandeling begroting	Raadsvergadering	6 nov.

Belangrijke onderwerpen

1. Programmabegroting

In de programmabegroting gaat het primair om inzicht te geven in de volgende zaken;

- Wat willen we bereiken (de 'outcome')?
- Wat gaan we daarvoor doen (de 'output')?
- Wat gaat het kosten (de 'input')?

2. Gerelateerde informatie

Per programma is gerelateerde informatie opgenomen. Deze informatie moet waar nodig geactualiseerd en aangevuld

worden.

3. Aanvullende informatie per programma

Naast informatie over programma's is ook aanvullende informatie nodig voor het opstellen van de begroting. Deze informatie wordt deels opgenomen in de uiteindelijke programmabegroting en in een afzonderlijke memo. Deze informatie is nodig voor het voeren van de goede management-gesprekken. Op 12 juli wordt van de productiestraten de volgende informatie verwacht:

- Uitkomsten kader 2025 t/m 2028 vergeleken met de aangepaste begroting 2024;
- Herschikkingen;
- Knelpunten;
- Uitgaaf- en inkomstenstelposten. Per programma en kostenplaats dient meerjarig te worden aangegeven of er stelposten zijn geraamd. Per stelpost dient te worden aangegeven waarvoor de stelpost dient en hoe deze wordt ingevuld;
- Risico's met beslag op specifiek weerstandvermogen (nieuw/oud);
- Stand van zaken invulling taakstellingen;
- Knelpunten teams;

Op 12 augustus verwachten we van de programma's/productiestraten:

- Doelen en prestaties;
- Informatie over teams.

Op 19 augustus verwachten we van de adviseurs:

- Paragrafen (Lokale heffingen, Weerstandsvermogen, Onderhoud kapitaalgoederen, Financiering, Bedrijfsvoering, Verbonden partijen, Grondbeleid, Investerings);

4. Tarieven

Bij de begroting 2025 worden ook de diverse tariefvoorstellen opgesteld. Onderdeel daarvan zijn kostenonderbouwingen voor de tarieven. Hieruit blijkt per tarief de kostendekkendheid. Deze onderbouwing van de tariefvoorstellen wordt in de paragraaf lokale heffingen opgenomen. Ten behoeve van de diverse ambtelijke en bestuurlijke besprekingen moet op 12 juli wel een toelichting gegeven worden op het verschil van het tarief in 2024 en wat nu wordt voorgesteld. De B en W- en raadsvoorstellen moeten op 2 oktober op de agenda van B en W staan. In het hoofdstuk M zijn de financiële uitgangspunten ten aanzien van de tarieven opgenomen.

5. Meerjarenbalans

De op te stellen meerjarenbalans gaat net als de (meerjaren)begroting over de jaren 2025-2028. Met het maken van een balansprognose wordt in feite een reële schatting gemaakt van verschillende balansposten op basis van de huidige balans, de verwachte investeringen en de lopende aflossingsverplichtingen. Aan de hand van deze gegevens (zie format reserves, voorzieningen en activa en de

toelichting daarbij) wordt in een meerjarenbalans inzicht gegeven in de ontwikkeling van de balansposten: vaste en vlottende activa, vreemd en eigen vermogen. Deze posten kunnen vervolgens weer informatie geven over de diverse ratio's zoals: solvabiliteit en schuldpositie. Op basis van het BBV is het verplicht deze kengetallen in de begroting op te nemen. Een deel van de informatie voor de meerjarenbalans (reserves, voorzieningen en activa), waarin alle mutaties vanuit de administratie zijn verwerkt is op 21 juni beschikbaar. Deze informatie moet beoordeeld en aangevuld worden door F&C samen met de programmamanagers. De definitieve cijfers moeten op 12 juli beschikbaar zijn. De meerjarenbalans zelf wordt centraal opgesteld. De meerjarenbalans zal mogelijk op basis mutaties vanuit de begroting 2025 in september worden geactualiseerd.

Uitgangspunten bij het opstellen van de begroting

A. Uitkomsten 1^e Kwartaalrapportage 2024 en Voorjaarsnota 2024

Op 22 mei heeft de raad de 1^e Kwartaalrapportage 2024 vastgesteld. Op 10 juli behandelt de raad de voorjaarsnota 2024. De uitkomsten van de 1^e Kwartaalrapportage en de voorjaarsnota zijn onderdeel van het basis kaderbestand.

B. Financieel kader en nieuw beleid

Financieel kader

Het financieel kader per programma, wat bij het opstellen van de begroting 2025-2028 als basis geldt, wordt bepaald door de aangepaste begroting 2024-2028 incl. de 1^e Kwartaalrapportage 2024 en de voorjaarsnota 2024, waarbij rekening is gehouden met de structurele doorwerking van de B&W besluiten tot en met 4 juni. Dit mogen alleen maar besluiten zijn, die niet gevolgd worden door een raadsbesluit. Daarnaast wordt rekening gehouden met raadsbesluiten tot en met 5 juni 2024.

Begrotingsregels

Begrotingsregels gaan over de verhouding tussen het programmabudget en de algemene middelen. Zij geven antwoord op de vraag welke voor- en nadelen van het programma binnen het programma zelf moeten worden gedekt of dat er een beroep kan worden gedaan op algemene middelen.

Tegenvallers (zowel niet-beïnvloedbare als beïnvloedbare) in de uitvoering van bestaand beleid moeten binnen het programma worden opgevangen. Dat wil zeggen, dat programma's de verantwoordelijkheid hebben primair te zoeken naar oplossingen binnen hun programma als zich eenmalige of structurele tegenvallers voor (gaan) doen.

Het programma moet een heroverwegingsvoorstel aandragen. Bij de Begroting vindt integrale afweging en besluitvorming plaats over de wijze waarop het aangedragen financiële knelpunt wordt opgelost:

1. Een heroverwegingsvoorstel binnen het programma
2. Dekking vanuit algemene middelen.

Bij de keuze voor optie 2. Dekking algemene middelen zijn er twee denkbare opties voor de wijze van invulling:
a. het inzetten van vrij beschikbare financiële ruimte of
b. het creëren van financiële ruimte door een gemeente brede financiële heroverwegingsronde binnen alle programma's van de begroting.

Conform de begrotingsregels moeten de programma's dan vanaf het jaar 2026 een heroverwegingsvoorstel indienen voor deze onderwerpen. (zie format heroverwegingen) Deze heroverwegingsvoorstellen dienen uiterlijk 20 augustus beschikbaar te zijn.

Nieuw beleid

Bij de voorjaarsnota zijn de voorstellen nieuw beleid geïnventariseerd en opgenomen. Op dit moment is de meerjaren begroting negatief. Bij de begroting doen wij **geen nieuwe uitvraag** voor nieuw beleid.

Voor de voorstellen die in de voorjaarsnota zijn opgenomen moeten, voor zover van toepassing, doelstellingen en prestaties worden opgenomen.

Besparingspotentieel – Opdracht directie

Voor 19 augustus zie hiervoor de directie opdracht

1. Besparingspotentieel
2. Budgetoverhevelingen
3. Uitwerking onderdelen college

C. Investeringsplanning

Bij het ramen van investeringen op het programmablad gelden de volgende uitgangspunten. Relevante elementen uit de doorwerking van de B&W besluiten tot en met 4 juni en de raadsbesluiten tot en met 5 juni moeten worden meegenomen. Vervangingsinvesteringen zijn op een door B&W vastgesteld meerjaren-vervangings-schema gebaseerd. Het betreft onderwijsgebouwen, vervanging rioleringen en wegen, investeringen ICT, lopende projecten investeringsplanning en huisvesting gemeentelijk apparaat.

Investeringsplanning

In de voorjaarsnota 2024 is een voorportaalijst met investeringen opgenomen. De info bij deze projecten moet, indien nodig, worden geactualiseerd qua bedragen en toelichting (zie planning op hoofdlijnen). De strategische investeringsagenda wordt verder op geld gezet en de fasering moet worden ingevuld.

D. Grondexploitatie

In de jaarrekening 2024 is de meerjarenbegroting voor iedere afzonderlijke grondexploitatie opnieuw doorgerekend. Deze vormen in beginsel de basis voor de begroting, waarbij wordt nagegaan of zich materiële wijzigingen hebben voorgedaan in de tussentijd. Dat geldt zowel voor de resultaatberekening als de risico's. Ook wordt nagegaan of zich materiële wijzigingen gaan voordoen bij de overige strategische locaties die nog niet in exploitatie zijn genomen en de afgesloten complexen. De plankostenbudgetten worden uitgewerkt in een capaciteitsraming. Inleveren van deze informatie gelijktijdig

met het aanleveren op 22 augustus van de teksten voor de paragraaf grondbeleid. In de paragraaf grondbeleid wordt het bovenstaande toegelicht en worden de verschillende beheersmaatregelen benoemd waaruit blijkt dat de organisatie in control is ten aanzien van de grondexploitaties.

E. Leidraad grote projecten

In de leidraad grote projecten is afgesproken dat via de reguliere kwartaalrapportages de rapportage plaats vindt over de grote projecten. Voor de begroting 2025 wordt uitgegaan van de volgende projecten:

Groot project
Bedrijvenpark A1
Slim Warmtenet
De Marke Zuid
Podiumkunsten onder 1 dak
Sportvoorziening Bathmen

F. Voorzieningen

De uitgaven die ten laste van de voorzieningen worden gebracht worden meerjarig geraamd.

G. Decentralisatie-uitkeringen

Als de Algemene uitkering wordt verhoogd met diverse decentralisatie-uitkeringen dan betekent dit dat de specifieke bijdragen komen te vervallen. Hierbij kunnen herverdeelsverschillen optreden.

De algemene regel is dat deze voordelige of nadelige herverdeelsverschillen in principe ten gunste of ten laste van de algemene middelen komen. Een uitzondering hierop kan zijn dat door andere overheden ten aanzien van een hogere decentralisatie-uitkering dan de eerdere specifieke bijdrage een verplichte besteding zou zijn aangegeven.

H. Personeelsformatie

Voor de omvang van de personeelsformatie van een team wordt in 2025 tot en met 2028 uitgegaan van het aantal fte's van het eigen personeel zoals geraamd in de begroting 2024 en de structurele doorwerking van besluiten- B&W en directie tot en met 4 juni en de raadsbesluiten tot en met 5 juni. Binnen deze formatieruimte kunnen budgettair neutrale verschuivingen worden voorgesteld, als de output op programma's daardoor niet wordt beïnvloed.

Indien de gemeentelijke loonsom wijzigt als gevolg van aanpassingen in de personeelsformatie dan zal hiervoor vooraf een besluit van B&W en/of raad beschikbaar moeten zijn. De wijzigingen kunnen ook worden aangegeven in de aanbestedingsbrief bij de begroting. Zodoende kan dit onderwerp van besluitvorming zijn.

Bij stijging van de formatie wordt de loonsom in periodiek 11 geraamd met een structurele opslag van €2.500,- voor ICT kosten (laptop, telefoon en licenties). Bij daling van formatie wordt de loonsom en de ICT-opslag van €2.500,- afgeraamd.

(dit bedrag is in de vjn ook gehanteerd)

I. Loonsomkader

Parameters loonsom

Voor de raming van de salarissen en sociale lasten gelden voor de begroting 2025 structureel de volgende uitgangspunten:

- Schaalbedragen 1-1-2024 (na verwerking nieuwe CAO 2024) plus 4,4%; en 0,9% cao 2024, totaal 5,3%
- IKB;
- Sociale lasten 1-1-2024 plus 0% (een stijging is verdisconteerd in de stijging van de schaalbedragen);
- Vacatures bestaande formatie max. periodiek 5 in functionele schaal;

Loonsomstijging gemeentelijke personeel begroting 2025

t.o.v. de bijgestelde begroting 2024

Rekening houdend met de bovengenoemde parameters stijgt de gemiddelde loonsom in de begroting 2025 vergeleken met die in de begroting 2024 met 5,3%. Dit is exclusief stijging in verband met periodieken, fuwa enzovoort).

Functiewaardering

De effecten van functiewaardering worden opgevangen binnen de loonsom.

Bij nieuwe functies is het mogelijk om College en raad om verhoging van het loonsombudget te vragen voor zover er sprake is van niet te beïnvloeden ontwikkelingen bijvoorbeeld in wet- en regelgeving en dit niet binnen de beschikbaar gestelde loonsombudgetten kan worden opgevangen.

Periodieken

Het loonsombudget van teams wordt gecompenseerd voor kosten als gevolg van stijging door periodieken voor medewerkers die in 2024 nog niet in eindperiodiek worden bezoldigd. Het loonsombudget wordt gedecompenseerd voor het verschil in periodieken van vertrokken medewerkers en de daardoor ontstane vacature in loonsombegroting 2024 die worden geraamd in periodiek 5 van de functieschaal. Bij formatie-uitbreiding wordt de loonsom van een nieuwe functie geraamd in periodiek 11.

Meerjarige loonontwikkeling 2026 t/m 2028

Voor de jaren 2026 t/m 2028 wordt uitgegaan van een loonontwikkeling (incl. stijging sociale lasten) loonvoet overheid (bron: CEP2024) van:
2026: 3,8%
2027: 4,8%
2028: 4,0%

De bijbehorende bedragen worden geraamd in het programma algemene dekkingsmiddelen.

Opslag inleenpersoneel

Het nadeel met betrekking tot de niet gedekte bedrijfsvoering kosten wordt o.a. gedekt door een taakstelling op de inhuurbudgetten. De directieraad heeft op 1 juni 2017

besloten deze taakstelling in te vullen door een structurele opslag vast te stellen van 1,7% op alle inhuurfacturen. Dit betekent dat teams die inhuurbudgetten in de begroting ramen hiermee rekening moeten houden en dat ze deze opslag binnen het teambudget opvangen.

Overige personeelskosten en opleidingen

Het gemeentelijk opleidingsbudget wordt centraal geraamd op het deeltaakveld Personeel. Het beschikbaar budget wordt opgehoogd met €250.000 (en niet bij b.2025 geïndexeerd) Teams kunnen gebruik maken van het opleidingsbudget in afstemming met de adviseur Leren en Ontwikkelen.

Voor diverse personeelskosten is in 2025 is in het budgetkader van teams rekening gehouden met een budget van € 644 (= €623 + prijsindex 3,3% 2025 per fte). Dit budget is beschikbaar voor kosten voor teamactiviteiten, representatie/lief en leed en personeel gerelateerde uitgaven als ambtsjubilea, gratificaties e.d.

J. Prijscompensatie

Met ingang van 2020 is er als gevolg van de integratie van de uitkering sociaal domein in de Algemene Uitkering naast het algemene prijscompensatiepercentage ook een prijscompensatiepercentage voor de onderdelen van het sociaal domein (WMO/Jeugd).

WMO/Jeugd

Het percentage van de arbeidsontwikkelingskosten met betrekking tot de zorgaanbieders voor WMO en Jeugd bedraagt in 2025 5,24%.

Het voorlopige OVA percentage 2025 is 4,18%. Hierboven op komt een nacalculatie van het ova percentage van 2024, deze is vastgesteld op 6% en gehanteerd werd 4,94%, betekent een nacalculatie van 1,06%. Bron: Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA) of www.nza.nl.

Dit geldt alleen voor Zorg in Natura, PGB en subsidies voor jeugdbescherming. Voor Jeugd hebben wij bij de 1e kwartaalrapportage 2024 de prijsstijging al verwerkt, voor jeugd wordt de stijging 4,18%

Meerjarige arbeidsontwikkelingskosten bij zorgaanbieders 2026 t/m 2028

Voor de jaren 2026 t/m 2028 wordt uitgegaan van een arbeidskostenontwikkeling bij zorgaanbieders op basis van het gemiddelde van de CPB-cijfers loonvoet markt (3/4) en index materieel (1/4):

2026: + 3,4%

2027: + 4,15%

2028: + 3,55%

Prijscompensatie overige onderdelen begroting

+3,3 % (indexcijfer 2025 Prijs bruto binnenlandsproduct 2,3% + nacalculaties 2024 + 1%).

Meerjarige prijscompensatie overige onderdelen 2026 t/m 2028

Voor de jaren 2026 t/m 2028 wordt uitgegaan van een prijscompensatie van:

2026: + 2,6 %

2027: + 2,6 %

2028: + 2,5 %

Gesubsidieerde instellingen

Op basis van het systeem van de budgetsubsidieering bedraagt de indexering voor de subsidies in de begroting 2025 3,3%. Dit is het percentage wat ook de prijscompensatie is voor de overige onderdelen van de begroting.

Meerjarige indexatie subsidies 2026 t/m 2028

Voor de jaren 2026 t/m 2028 wordt uitgegaan van een prijscompensatie van:

2026: + 2,6 %

2027: + 2,6%

2028: + 2,5 %

De bovenstaande bedragen worden geraamd in het programma algemene dekkingsmiddelen.

K. Niet met de algemene middelen te verrekenen loon- en prijsstijging

De kostenstijgingen (deze mogen per saldo niet hoger zijn dan de hierboven genoemde prijs- en loonstijgingen) op onderdelen, die worden gedekt via reserves, rijksbijdragen en via doorberekeningen aan burgers/derden, worden opgevangen binnen deze reserves, rijksbijdragen en via doorberekening aan burgers/derden. Hierna wordt verder ingegaan op toegestane stijging van tarieven. Zie voor de berekening van de loon- en prijscompensatie op de diverse programma's de afzonderlijke spelregels (zie bijlage).

L. Rente en afschrijving

Voor de begroting 2025 gelden met betrekking tot de berekening van de rente en de afschrijvingen de volgende regels.

Rente

- Rente-omslagpercentage bestaande en nieuwe investeringen: 1,7%
In de begroting 2024 was het percentage 2%. Een uitzondering geldt voor de activa die met een vast rentepercentage zijn berekend;
- Rente-omslagpercentage voor grondexploitaties: vanaf 2025 2,57% en vanaf 2026 VOLGT
- Disconteringsvoet voor voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd 2%;
- Rente reserves (indien van toepassing) 2%.

M. Tarieven

Loon- en prijsstijging

Het algemene uitgangspunt is dat voor alle tarieven een gelijke maximale toegestane stijging wordt bepaald. Dit betekent voor 2025 dat de tarieven stijgen met +4,3% ten opzichte van 2024. Dit betreft een gemiddelde van prijs + 3,3 % en loonsaanpassingen + 5,3%

Op basis van het bovenstaande mogen de diverse tarieven voor deze onderdelen van de kosten dus stijgen. Daarnaast kunnen de tarieven stijgen door een verhoging van het algemeen rentepercentage van 2,3% naar 1,7%
In de begroting kennen we de volgende belastingen en

rechten.

Belastingen

- Onroerendezaakbelasting op roerende woon- en bedrijfsruimten;
- Parkeerbelastingen;

Rechten

- Afvalstoffenheffing;
- Rioolrechten;
- Haven- en opslagelden;
- Marktgeden;
- Leges;
- Lijkbezorgingsrechten;
- Parkeren;
- Precario rechten.

Op het algemene uitgangspunt van de toegestane stijging is een aantal uitzonderingen van toepassing, te weten:

a. Ozb/rzb-tarieven

In het bestuursakkoord is opgenomen dat de lastenverzwaring jaarlijks 3% is voor de onroerende zaakbelasting. In de Voorjaarsnota is opgenomen dat in 2025 de ozb opbrengst eenmalig wordt verhoogd met 6% i.p.v. 3%. Vanaf 2026 hanteren wij weer de 3% stijging.

b. Reisdocumenten en rijbewijs

Ook voor 2025 gelden door het rijk bepaalde maximumtarieven voor paspoorten en identiteitskaarten. Paspoorten en identiteitskaarten voor 18 jaar en ouder zijn 10 jaar geldig. Jonger dan 18 jaar blijft het 5 jaar. De tarieven worden naar verwachting trendmatig verhoogd.

Voor het rijbewijs geldt een maximumtarief dat het rijk vaststelt. Het geldt voor alle inwoners, dus geen onderscheid in leeftijd/medische indicatie etc. Ook dit zal voor 2025 niet wijzigen. Het tarief zal naar verwachting trendmatig worden verhoogd.

c. Rioolheffing

Voor de rioolheffingen geldt, met uitzondering voor het BCF, een kostendekking van 100%. Voor de lastenontwikkeling is het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2023-2027 van toepassing dat eind 2021 is vastgesteld. In het GRP is ook een investeringsprogramma opgenomen. Bij vaststelling van het GRP is besloten dat het tarief direct de kosten (incl. dubieuze debiteuren) volgt.

d. Leges planologische procedures

Sinds de komst van de Omgevingswet wordt een belangrijk deel van de leges geheven via deze wet (voorheen Wabo). In de begroting is dat opgenomen in taakveld 8.3 Wonen en Bouwen. Verzoeken tot het wijzigen van een bestemmingsplan (een zogenaamd postzegelplan o.b.v. titel 2 hoofdstuk 8 legesverordening) worden via taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening realistisch begroot. Een deel van deze inkomsten ontvangen we ook via het privaatrechtelijke spoor op grond van een intentie-/ anterieure overeenkomst conform de Grondexploitatie wet. Deze worden ook op

taakveld 8.1 begroot.

e. Bouwleges

De inkomsten uit leges worden geraamd op basis van een onderbouwde inschatting van de komende bouwstromen en -projecten voor 2026 en verder (voor zover mogelijk). De kostendekkendheid mag niet meer dan 100% zijn. Indien op basis van de actuele prognose blijkt dat de kostendekkendheid hoger is dan 100% moeten maatregelen voorgesteld worden om onder de 100% te blijven. Een goede invulling van de omgevingswet wordt verkregen door o.a. de volgende aspecten aan de orde te laten komen:

- De maatstaf van heffing;
- Het gekozen tariefstelsel;
- Mate van kostendekkendheid;
- Het buiten het kostenverhaal houden van specifieke activiteiten omdat de gemeente die niet via de heffing in rekening wil brengen;
- Specifiek voor de gemeente geldende omstandigheden;
- Het opnemen van niet wettelijk verplichte vrijstellingen in de belastingverordening.

Tevens wordt aangegeven of en in hoeverre er sprake is van kruissubsidieering binnen de kolom van de omgevingsvergunning en of de gemeente ervoor kiest de tarieven voor de omgevingsvergunning al dan niet 100% kostendekkend vast te stellen. Voor de onderbouwing van de kostendekkendheid wordt gebruik gemaakt van het VNG-rekenmodel.

f. Parkeertarieven

Uitgangspunt van het Meerjarenperspectief Parkeren (MPP) is dat parkeertarieven in 2025 stijgen met 4,55%. Besluit raad middels vaststelling MPP 2024 (juni 2024)

g. Overige tarieven enzovoorts

Indien de aanpassing van de tarieven op enigerlei wijze leidt tot knelpunten in de relatie tussen de hoogte van het tarief en de eis van kostendekkendheid van het product (al dan niet 100%) dan wordt dit als knelpunt gemeld.

h. Afvalstoffenheffing

De tariefstelling afvalstoffenheffing is voor het grootste deel afhankelijk van de kosten voortkomend uit de dienstverleningsovereenkomst met Circulus. Belangrijk deel van deze kosten gaan gepaard met de verwerkingskosten van afval. Deze verwerkingskosten zijn na de invoering van Diftar nog meer afhankelijk van de aangeboden hoeveelheden, gedrag van burgers en de veranderende markt rondom vergoedingen van afvalstromen. De huidige tariefstructuur kent een opbouw waarbij vast kosten gedekt worden vanuit het variabele tarief. Bij de opbouw van de heffing gaat het om een goede balans tussen vast en variabel: het financiële risico versus de prikkel om te scheiden. Gelijktijdig met de begroting 2025 zal een tariefvoorstel worden aangeboden waarbij zo goed mogelijk is gezocht naar deze balans.

Kostendekkendheid van leges uit de legesverordening

Voor het inzicht in de kostendekkendheid is het van belang dat de kostendekkendheid bekend is. Hiervoor wordt, net als in voorgaande jaren, gebruik gemaakt van het VNG-model voor het bepalen van de kostendekkendheid.

Het gaat om de leges uit titel 1 Algemene dienstverlening, titel 2 Bouwleges (omgevingswet) en titel 3 Europese dienstenrichtlijn.

i. Huur

De werkelijke index weten wij in oktober, omdat contractueel september de peildatum is. Dat betekent dat wij bij de begroting een aanname doen. Wellicht moet deze later worden bijgesteld. Voor nu gaan wij bij het opstellen van de begroting uit van het tienjaarsgemiddelde CPI 2,5%.

N. Kwantitatieve gegevens inwoners en woonruimten

De gegevens worden opgevraagd bij Kennis & Verkenning (John Stam)

Voor ramingen (bijvoorbeeld verdeelmaatstaven Algemene Uitkering) die bepaald worden door inwoners en woningen gelden de volgende aantallen:

Aantal inwoners (bron gemeentelijke trendprognose, trend afgelopen 5 jaren)

1-1-2025: 104.070 (+655 in 2024)

1-1-2026: 104.740 (+ 670 in 2025)

1-1-2027: 105.420 (+680 in 2026)

1-1-2028: 106.110 (+ 690 in 2027)

Aantal woonruimten (bron: gemeentelijke woningbouwplannen voorjaar 2024, harde en semi-harde projecten)

1-1-2025: 48.255 (+ 740 in 2024)

1-1-2026 :48.970 (+ 715 in 2025)

1-1-2027: 49.805 (+ 835 in 2026)

1-1-2028: 50.310 (+505 in 2027)

Een uitzondering geldt voor de uitbreiding van het aantal woningen, dat als prestatie wordt opgenomen in Programma Ruimtelijke Ontwikkeling. Hier gelden de aantallen conform woonvisie.

O. Parameters meerjarenramingen 2026 – 2028

In de programmabegroting worden ook de meerjarenramingen 2026-2028 opgenomen. Bij het opstellen van deze ramingen 2026-2028 gelden de volgende uitgangspunten:

Exploitatie

- Ramingen in constante prijzen;
- Prijspeil 0% ten opzichte van begroting 2025;
- Loonsom 0% ten opzichte van begroting 2025;
- Omslag-rente 1,7%;
- Gelijkblijvende tarieven voor de burger (zie voor uitzonderingen paragraaf M. tarieven).

Nieuwe investeringen (die worden afgeschreven) 2026-2028

- Rente-omslagpercentage 1,7%

Parameters grondexploitatie

- Rente grondexploitatie 1,7%; (gelijk aan

omslagrente)

- Disconteringsvoet verliesvoorzieningen 2%.

Parameter rente reserves

- Rente reserves 1,7%

Voor de overige parameters (grondexploitaties) geldt, wat is vastgesteld door het college voor het opstellen van de MJB's bij de jaarrekening 2023.

P. Productieve uren en ziekteverzuimpercentage

De productieve urennorm voor 2025 bedraagt 1.388 uur. Daarbij is rekening gehouden met een ziekteverzuim van 4,6%.

Indien door bepaalde omstandigheden een afwijkende opbouw van het aantal productieve uren gelden, dan wordt dit voorgelegd aan directie.

Q. Begroting apparaatskosten

De kosten van teams worden in de meeste gevallen via een vaste verdeling lumpsum toegerekend aan programma's en de door het BBV voorgeschreven taakvelden.

Voor de begroting 2025 wordt met teammanagers afgestemd of de lumpsum-toerekening nog past bij de actuele capaciteitsinzet voor programma's.

Wanneer deze inzet afwijkt van het kader, kan in overleg met budgethouders op programma's de toerekening worden aangepast, budgettair neutraal worden gewijzigd.

De teams PRO, IBL, Beleid en ASK rekenen de teamkosten geheel of gedeeltelijk toe via uren x tarief. Op structurele lijnopdrachten rekenen deze teams kosten via uurtarieven zonder overhead toe aan programma's en taakvelden. Voor grondexploitaties, investeringen, herstructurering en eenmalige projecten worden uren x tarief toegerekend met overhead-opslag. Budgethouders van programma's geven aan voor welke projecten dit van toepassing is. De overheadopslag op projecten komt ten gunste van het programma Bedrijfsvoering.

Toerekeningen tussen teams zijn altijd beperkt tot loonsom, zonder opslag voor indirecte kosten.

Toerekening van teams aan organisaties buiten de gemeente zijn inclusief een opslag van minimaal 5% ter dekking voor de indirecte kosten, tenzij dit niet mogelijk is vanwege gemeente brede afspraken of de marktsituatie. Deze opslagvergoeding komt ten gunste van het Programma Bedrijfsvoering.

R. Te leveren capaciteit tussen organisatieonderdelen

Bij de opstelling van de begroting is er overleg tussen organisatieonderdelen over het inzetten van capaciteit onderling voor het behalen van de diverse prestaties. Door de uren x tariefteams is een meerjarenraming opgesteld hoe de apparaatskosten van het team meerjarig kunnen worden gedekt door vaste en projectmatige opdrachten vanuit programma's. Voor de begroting 2025-2028 wordt gevraagd deze raming waar nodig te actualiseren. De apparaatskosten-raming van exploitatieproducten en investeringen dient rekening te houden met deze capaciteitsinzet. Budgetten voor apparaatskosten mogen niet voor andere zaken worden ingezet dan voor dekking van

teamkosten.

Indien de financiële dekking van teams nog niet volledig kan worden aangegeven resteert een nog te realiseren omzet. Teams geven aan hoe zij verwachten deze omzet te kunnen realiseren of hoe zij de personele kosten kunnen terugbrengen tot het gedekte bedrag.

S. Aan te leveren stukken teams

Voor de begroting van teams en kostenplaatsen wordt de volgende informatie gevraagd:

- Knelpunten tussen werkelijke bezetting en begrote formatie en loonsom. Bij overbezetting moet worden aangegeven hoe deze financieel kan worden gedekt.
- Knelpunten in baten. Als teams niet voldoende werk/opdrachten (ook meerjarige doorkijk maken op basis van de meerjarenbegroting) hebben om de begrote uren te kunnen goedmaken dan leidt dit tot een knelpunt binnen het team. Dergelijke knelpunten moeten tijdig gemeld worden, zodat bijsturing nog mogelijk is. Zie ook te leveren capaciteit tussen organisatieonderdelen (zie punt R).
- Overige knelpunten
- Verwachte inhuurkosten

Formats begroting

Voor de begroting moeten de volgende formats worden ingevuld:

- a. incidentele lasten en baten
- b. staat van subsidies
- c. staat van reserves (ook t.b.v. meerjarenbalans)
- d. staat van voorzieningen (idem)
- e. staat van activa (idem)
- f. onderhoud kapitaalgoederen
- g. format heroverwegingen

Raadsbesluiten na 5 juni met meerjarige doorwerking

We streven erna om de structurele doorwerking van de raadsbesluiten na 5 juni tot en met 25 september 2024 integraal in de begroting te verwerken. Dit geldt ook voor het B&W besluit (24 september) over de 2e Kwartaalrapportage. Hierover volgen aanvullende instructies.

Besluit begroting en verantwoording (BBV)

Notitie rente :De bepalingen en richtlijnen van deze notitie treden in werking met ingang van het begrotingsjaar 2025

[NOTITIE Rente 2023 · Commissie BBV \(Besluit Begroting en Verantwoording\)](#)

Notitie overhead Deze geactualiseerde notitie geeft een overzicht van de regelgeving inzake de overhead en geeft op een aantal punten een nadere toelichting. Deze geactualiseerde notitie is van toepassing vanaf de begroting 2025 [Notitie overhead 2023 · Commissie BBV \(Besluit](#)

[Begroting en Verantwoording](#)

Begrotingscirculaire 2025 Provincie

Zie sharepoint